Bevorderen geletterdheid in Borger-Odoorn

Evaluatie 2017-2020

Inhoudsopgave

1. Lokale aanpak en aanleiding 3
1.1 Wat is laaggeletterdheid? 3
1.2 Landelijke aanpak 3
1.3 Regionale aanpak 3
1.4. Lokale aanpak in Borger-Odoorn 4
1.5 Taalhuis Borger-Odoorn 4
2. Resultaten aanpak 2017-2020 6
2.1 Inleiding 6
2.2 Informatieverzameling 6
2.3 Monitor aanpak van laaggeletterdheid in Drenthe 7
2.4 Overzicht actielijnen en resultaten 8
3. Conclusies 12
3.1 Algemene conclusies en aanbevelingen 12
3.2 Conclusies en aanbevelingen financiële middelen 2017-2020 13
Bijlagen 16
Bijlage 1: Begroting Andes meerjarensubsidie 2022-2024 Taalhuis 16
Bijlage 2: Klantreizen 16

1. Lokale aanpak en aanleiding

1.1 Wat is laaggeletterdheid?

Onderzoek toont aan dat geletterdheid er voor zorgt dat mensen zelfredzamer, sociaal actiever en gelukkiger zijn. Het begrip geletterdheid omvat luisteren, spreken, lezen, schrijven, gecijferdheid en het kunnen gebruiken van alledaagse technologie om te communiceren en om te gaan met informatie. Laaggeletterden hebben zoveel moeite met deze basisvaardigheden dat hun dagelijks functioneren hierdoor belemmerd wordt. De problematiek van laaggeletterdheid doet zich voor bij een grote en diffuse doelgroep. Ook valt het vaak samen met andere problemen, zoals werkloosheid, gezondheidsproblemen en schulden.

Geschat wordt dat 11 tot 14% van de volwassen inwoners in de leeftijd van 15-65 in onze gemeente laaggeletterd is. Dit zijn ongeveer 2100 tot 2400 inwoners[1]. De gemiddelde geletterdheid in Borger-Odoorn ligt iets lager dan het landelijk gemiddelde. Dit is onder andere verklaarbaar door de sociaaleconomische situatie van Borger-Odoorn. Belangrijke graadmeters voor de sociaaleconomische status zijn opleidingsniveau, beroepsstatus en hoogte van het inkomen.

1.2 Landelijke aanpak

De komende jaren (2020-2024) wil het Rijk, samen met alle betrokken partijen, een merkbare slag maken richting een vaardiger Nederland. Er wordt gekozen voor een brede, ambitieuze aanpak. Het landelijke actieprogramma Tel mee met Taal wordt voor de duur van vijf jaar verlengd om de landelijke infrastructuur voor een gezamenlijke aanpak op laaggeletterdheid te versterken. Hiermee moeten de volgende drie doelstellingen worden bereikt:

- Doelstelling 1: Méér mensen bereiken met een aanbod op maat, vooral de groep met Nederlands als moedertaal
- Doelstelling 2: Weten wat werkt: investeren in kwaliteit
- Doelstelling 3: Samen aan de slag onder regie van gemeenten

1.3 Regionale aanpak

In de Arbeidsmarkt Regio Drenthe (Emmen, Coevorden, Borger-Odoorn, Midden Drenthe, Hoogeveen, De Wolden) wonen ongeveer 25.000 mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en digitale vaardigheden. De gemeenten in de Arbeidsmarkt Regio Drenthe werken daarom al lange tijd samen om mensen te helpen die moeite hebben met lezen en schrijven of digitale vaardigheden.

Om laaggeletterdheid te bestrijden hebben de gemeenten binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD) een eigen plan van aanpak. Daarnaast bundelen de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen en Midden-Drenthe ook hun krachten in een regionale aanpak. Een regionale taalaanpak kan helpen om winst te boeken in termen van tijd, kwaliteit, continuïteit en geld. In het regionale plan ‘Aanpak Laaggeletterdheid 2020-2024 arbeidsmarktregio Drenthe’, staan de gezamenlijke plannen beschreven.

In de regionale taalaanpak werken de AMRD-gemeenten samen met lokale netwerken: Taalhuizen, Bibliotheken, welzijnsinstellingen, sociale werkplaatsen, de Regionale Opleidingscentra Alfa college en Drenthe College, Stichting Lezen en Schrijven en het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe. Samen met alle partners wordt in de AMRD de

[1] https://trendbureaudrenthe.nl/laaggeletterdheid/situatie-laaggeletterden/

komende jaren tot 2024 gewerkt aan de doelstellingen die de VNG en de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap hebben geformuleerd. Deze doelstellingen zijn kwaliteitsverbetering, het beter meten van de bereikte resultaten en meer laaggeletterde inwoners met Nederlands als moedertaal bereiken.

In de provincie Drenthe is een Bondgenootschap voor geletterdheid opgericht waarin gemeenten, maatschappelijke partners en werkgevers het onderwerp op de agenda zetten. Het Bondgenootschap heeft als doel het aantal laaggeletterden in de provincie Drenthe structureel te verminderen en met tenminste 10% terug te brengen in vijf jaar.

Met ons lidmaatschap van het Bondgenootschap hebben we uitgesproken samen te willen werken en een actieve bijdrage te willen leveren aan deze doelstelling door te werken aan:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus;
- eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het bondgenootschap door middel van aandacht genereren voor laaggeletterdheid, kennis delen en anderen inspireren.

1.4. Lokale aanpak in Borger-Odoorn

In Borger-Odoorn is in 2014 voor een integrale visie op het sociaal domein gekozen, met één integraal beleid en één integraal budget. Het bevorderen van geletterdheid maakt hier onderdeel van uit. Taal is een door iedereen gebruikt middel om wijzer te worden, je weg te vinden en stimuleert onafhankelijkheid. De bestrijding van laaggeletterdheid, en dus ook de omgang met taal, is een thema op zich. Om dit vorm te geven wordt samenwerking gezocht met verschillende thema's binnen het sociale domein. We benadrukken hierbij de samenwerking en overlap met de onderwerpen participatie, jeugd- en volwassenenonderwijs, volksgezondheid, eenzaamheid en statushouders.

Om de samenwerking met de betrokken organisaties vorm te geven zijn de stuurgroep en de werkgroep laaggeletterdheid ingericht. Deze werkgroep komt regelmatig bij elkaar en probeert vooral op een praktische manier laaggeletterdheid te verminderen. In de stuurgroep worden de uitvoeringskaders voor ieder jaar bepaald en wordt samengewerkt om het bereik te bevorderen.

1.5 Taalhuis Borger-Odoorn

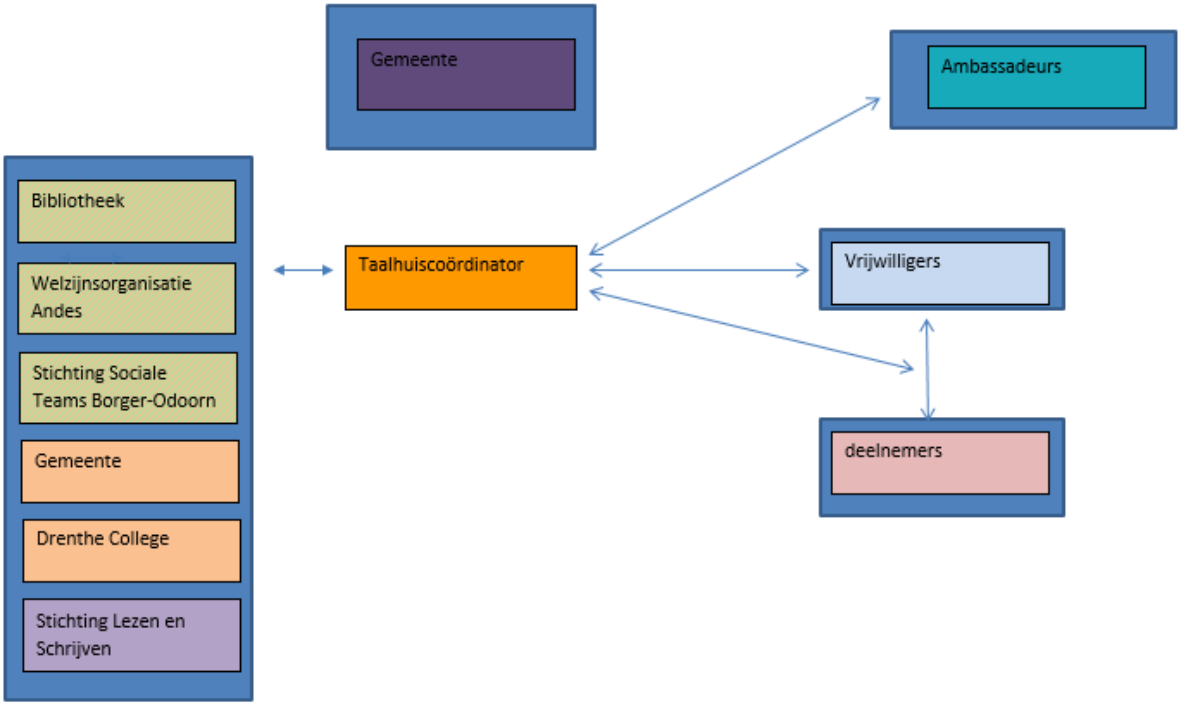
Bij de definitie van een taalhuis gaan we uit van de omschrijving die gehanteerd wordt door de Stichting Lezen & Schrijven.

Een Taalhuis is meestal (onderdeel van) een samenwerkingsverband. Het is een plek waar medewerkers van vindplaatsen hun klanten, cliënten of medewerkers naar kunnen doorverwijzen en waar alle partners en taalaanbieders informatie kunnen krijgen over het lokale aanbod van basisvaardigheden. Daarmee is het doel van een (digi)taalhuis om laaggeletterden snel door te geleiden naar passend aanbod. Het taalhuis is veelal ook zelf aanbieder van non-formeel aanbod[2].

In Borger-Odoorn is het Taalhuis onderdeel van Welzijnsorganisatie Andes. Onze Taalhuiscoördinator fungeert als een spin in het web tussen alle betrokken organisaties (de

[2] https://certificeringsorganisatie.nl/wp-content/uploads/2019/09/Rapportage-Pilot-Taalhuizen.180919-DEF.pdf

kerngroep) die samen het Taalhuis vormen. Onderstaand stroomschema geeft een weergave van de betrokken partijen in Borger-Odoorn.

2. Resultaten aanpak 2017-2020

2.1 Inleiding

We hebben ons de afgelopen periode gericht op het bereiken van de doelstelling die wij onszelf hebben gesteld, namelijk het bereiken van 270 tot 300 deelnemers. In dit hoofdstuk omschrijven we de activiteiten en inzet die is gepleegd om dit doel te bereiken.

In 2016 is als doel geformuleerd om het aantal laaggeletterden in de gemeente met 10% terug te dringen. Ons uiteindelijke doel was om in een periode van 4 jaar 270 tot 300 deelnemers te bereiken. Dit betekent ongeveer 70 aanmeldingen op jaarbasis. Tot en met 2020 was het bereik 318 deelnemers en 51 vrijwilligers. Hiermee hebben we ons doel ruimschoots behaald.

2.2 Informatieverzameling

Om de evaluatie uit te voeren maken we gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve resultaten. Onder de kwantitatieve resultaten verstaan we het totaal aantal deelnemers dat in de afgelopen 4 jaar een traject heeft gevolgd ten behoeve van hun geletterdheid. Deze groep bestaat uit het aantal deelnemers van de WEB-Trajecten bij het Drenthe College en de deelnemers die in de afgelopen vier jaar een traject hebben gevolgd bij het Taalhuis.

Deze (interne) evaluatie is uitgevoerd door een Beleidsmedewerker Sociaal Domein binnen de ambtelijke organisatie. De kwalitatieve resultaten uit dit evaluatierapport zijn tot stand gekomen door middel van gesprekken met de betrokken ketenpartners. De gesprekken zijn gevoerd met de Taalhuiscoördinator, Stichting Lezen en Schrijven, de stichting Sociale Teams Borger-Odoorn, het Drenthe College en de Bibliotheek. Tijdens deze evaluatiegesprekken hebben we aan de hand van de lijst met actielijnen (zie 2.3: Overzicht actielijnen en resultaten) besproken op welke manier aandacht is besteed aan deze actielijnen. Daarnaast zijn we in de gesprekken dieper ingegaan op de samenwerking binnen de kern- en werkgroep, de behaalde resultaten en het toekomstbeeld dat de ketenpartners hebben voor de aanpak van laaggeletterdheid in de gemeente Borger-Odoorn.

Op basis van de uitkomsten van deze gesprekken is het evaluatierapport opgesteld. Het rapport is daarna besproken en vastgesteld in het kerngroep overleg op 9 maart.

2.3 Monitor aanpak van laaggeletterdheid in Drenthe

Na een motie vanuit Provinciale Staten waarin is gevraagd om het versterken van de aanpak van laaggeletterdheid in Drenthe, heeft Gedeputeerde Staten middelen beschikbaar gesteld voor onderzoek ten behoeve van het opzetten van een monitor en het bundelen van kennis over Laaggeletterdheid in Drenthe. De Universiteit van Maastricht is in 2018 gestart met het tweejarig onderzoek. Samen met partners in het veld is in kaart gebracht wat er voor de aanpak van laaggeletterdheid wordt georganiseerd en wat succes genereert om het vervolgens te kunnen 'opschalen' en 'optimaliseren'.

Uit de monitor blijkt dat Drentse organisaties in de afgelopen twee jaren actief hebben ingezet op het bereiken van laaggeletterde deelnemers. Met name het bereiken van de NT1-doelgroep blijft nog achter bij de eigen verwachtingen: in heel Drenthe geldt dat de NT2-doelgroep beter wordt bereikt. De focus van leertrajecten ligt met name op taal en in mindere mate op andere basisvaardigheden (rekenen of digitale vaardigheden). Ongeveer een derde van het leeraanbod is gefocust op specifieke levensgebieden (zoals werk, gezin, gezondheid) of specifieke doelgroepen (zoals werkenden, 55-plussers).

Uit de monitor in 2018 bleek dat er naar verhouding weinig laaggeletterde volwassenen waren doorverwezen naar een taalcursus op een ROC. Dat beeld is in 2019 grotendeels hetzelfde gebleven: laaggeletterde groepen worden het vaakst worden doorverwezen naar taalpunten in bibliotheken. Een vijfde wordt doorverwezen naar formeel leeraanbod op ROC's.

Tot slot liggen op het gebied van werving volgens respondenten nog steeds kansen voor verbetering. Hier geldt dat -naast wervingsactiviteiten voor brede doelgroepen als NT1 en NT2- meer gefocust kan worden op specifieke groepen. Verschillende gemeenten geven aan dat dit een speerpunt is voor nieuw beleid in de toekomstige aanpak van laaggeletterdheid in Drenthe. Om uit te vinden wat werkt voor welke doelgroep en hierop te kunnen sturen is het van belang dat organisaties zelf monitoren welke wervingsactiviteiten wel of niet succesvol zijn en waarom dat het geval is. Dat gebeurde in 2019 – net als in 2018- nog in beperkte mate. Het complete onderzoek van de Universiteit van Maastricht is gepubliceerd op de website van het Trendbureau Drenthe[3].

In Borger-Odoorn baseren wij onze toekomstige jaarplannen (onder andere) op de uitkomsten van dit onderzoek. Uit het onderzoek blijkt dat we met onze de aanpak in Drenthe al goed op weg zijn.

[3] https://trendbureaudrenthe.nl/laaggeletterdheid/

2.4 Overzicht actielijnen en resultaten

Resultaat operationele doelstelling:
We hebben de afgelopen jaren onze monitoring van de operationele doelstelling afgemeten aan het aantal unieke personen dat deelnam aan een traject bij het Taalhuis of het Drenthe College, of een cursus digitale vaardigheden heeft gevolgd. De focus lag op het bereik met het aanbod taaltrajecten.

Jaar	***Doelstelling***	***Realisatie***	***Verdeling trajecten***	
			Taalhuis	Drenthe College
2017	70	62	42	20
2018	70	33	19	14
2019	70	122	99	23
2020	70	101	81	20
Totaal:	270-300	**318**		

Resultaten actielijnen:
Onderstaande actielijnen zijn opgesteld in de jaarplannen 2017 t/m 2020. De actielijnen zijn onderverdeeld in de onderwerpen samenwerking, activiteiten, meerjarenplan en evaluatie. De actielijnen zijn groen gearceerd wanneer er één of meerdere acties zijn ondernomen waarbij aandacht is geweest voor het doel.

Samenwerking:

Investeer in het huidige aanbod van alle betrokken partijen	

- De basisgroepen van het Drenthe College zijn vorig jaar geëvalueerd. Er was minder animo voor de lessen, maar wel voor Autotheorielessen. Door autotheorielessen te vorm te geven is nieuw aanbod gecreëerd in 2020.
- De basistraining vindt sinds 2020 online plaats.
- We hebben in 2020 geïnvesteerd in het werven van vrijwilligers, hiervoor hebben aandacht gevraagd In Week in Week uit en op Social Media. We hebben hier veel reacties op gekregen en ongeveer 7 aanmeldingen voor nieuwe vrijwilligers (tot nu toe) in 2020.
- We hebben geïnvesteerd in het bereiken van NT1 deelnemers door in 2019 en 2020 50 lokale bedrijven aan te schrijven of telefonisch contact met ze op te nemen. We hebben gesproken over hoe zij omgaan met laaggeletterdheid onder hun werknemers en hebben ter informatie folders opgestuurd.

Leg meer accenten op externe taken	

- We hebben de week van de alfabetisering georganiseerd in 2019.
- We hebben 50 bedrijven aangeschreven (zie punt 4 van de vorige actielijn) in 2019 en 2020.

Onderzoek hoe de aanpak beter kan worden ingebed in het sociaal domein	

- Professionals zoals combicoaches, kraamverzorgers zouden worden getraind om laaggeletterdheid te kunnen signaleren en door te verwijzen naar het taalhuis. Deze trainingen hebben in verband met de geldende coronamaatregelen niet kunnen plaatsvinden en schuiven we door naar 2021.

- De samenwerking met team Werk van de Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn verloopt beter, de lijntjes worden korter en er worden meer deelnemers vanuit team werk doorverwezen naar het taalhuis.
- Laaggeletterdheid is een onderwerp in het sociaal domein brede actieplan Coalitie Goede en Kansrijke Start. De Taalhuiscoördinator sluit sinds 2020 aan bij de overleggen, waardoor er aandacht is voor laaggeletterdheid binnen de coalitie.

Onderzoek de samenwerking met omliggende gemeenten en de arbeidsmarktregio Drenthe en geef samen vorm aan het regionale Educatieplan	

- Het regionale Educatieplan 2020-2024 is vastgesteld door het college in najaar van 2020.
- Onderdeel van het Educatieplan is de regionale werkgroep die structureel bij elkaar komt om de uitvoeringsplannen binnen dit educatieplan vorm te geven. Hiermee blijven de lijntjes kort en wordt de samenwerking goed in stand gehouden.

Verbeter het taalaanbod en de ketensamenwerking	

- De afgelopen jaren hebben we ingezet op het verbeteren van de ketensamenwerking door een basis op te zetten om de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen waarmee de gemeente Borger-Odoorn op dit thema samenwerkt inzichtelijk te maken. Hierbij hebben we als uitgangspunt de toeleiding richting taalondersteuning gebruikt; Wat is hierin ieders rol, zowel van de vrijwilligers als van de professionals? Hoe kan er worden gezorgd voor een goede toeleiding via een vaste route? Doordat we consequent met deze vraagstukken aan de slag zijn gegaan, hebben we een prettige samenwerking kunnen realiseren binnen de lokale kern- en werkgroepen.
- De functie van de Taalhuiscoördinator is sinds 2019 ondergebracht bij Welzijnsorganisatie Andes. Op deze manier brengen we de coördinatie en de uitvoering op dit thema bij elkaar. Als gemeente zijn we vertegenwoordigd in de werk- en stuurgroep Laaggeletterdheid en zorgen we voor de verbinding tussen de samenwerkingspartners. We hebben hiermee de organisatiestructuur verbeterd.
- Het traject om het taalniveau van pedagogisch medewerkers te verhogen naar 3F is in Borger-Odoorn afgerond in 2019. Op dit moment hebben vrijwel alle pedagogische medewerkers dit niveau aantoonbaar gehaald. Omdat wij ons richten op de doelgroep ouders met jonge kinderen, was dit een belangrijke doelstelling voor ons.

Sluit aan bij werkgroepen en blijf op de hoogte van actualiteiten met betrekking tot de nieuwe Wet Inburgering om de integraliteit te vergroten	

- De klantmanager statushouders heeft doorlopend contact met de taalhuiscoördinator over het doorverwijzen van deelnemers.
- Er wordt rekening gehouden met de lokale aanpak laaggeletterdheid in de keuzes die betrekking hebben op de inkoop van leerroutes van de nieuwe wet inburgering. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het voorkomen van overlappingen in het aanbod die de statushouder krijgt vanuit de inburgering en de aanbod die het taalhuis aanbiedt.

Activiteiten:

Breng in kaart hoe de werving van de doelgroepen plaatsvindt en maak daarnaast een activiteiten- en communicatieplan met begroting	

- In samenwerking met de bibliotheek is een activiteitenplan opgesteld voor de week van alfabetisering in 2019.
- Er is in de afgelopen jaren geen jaarlijks activiteiten en communicatieplan opgesteld.

Sluit aan bij activiteiten georganiseerd door samenwerkingspartners om hiermee laaggeletterdheid onder de aandacht te blijven brengen

- In samenwerking met de bibliotheek zijn er tijdens de week van de alfabetisering in 2019 meerdere activiteiten georganiseerd.
- In bijeenkomsten van de Vrouwen van nu groep is laaggeletterdheid onder de aandacht gebracht in 2019.
- In de vrijwilligersorganisatie Homestart is laaggeletterdheid onder de aandacht gebracht in 2019.
- Er is een presentatie gegeven bij het sociaal team Werk over laaggeletterdheid in 2020.
- Het thema laaggeletterdheid is geïmplementeerd in de aanmeldingslijst bij Andes in 2020.
- We hebben in 2019 een presentatie gegeven bij PKN (Protestantse kerk Nederland) en hebben één van onze taalambassadeurs hierbij betrokken.

Doe onderzoek naar de huidige en toekomstige gewenste rol van taalambassadeurs

- Op dit moment zijn 2 taalambassadeurs aan ons taalhuis verbonden, die zich willen inzetten om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen. Zij hebben binnen ons taalhuis op dit moment nog geen duidelijke rol. Wel zijn de ambassadeurs betrokken geweest bij de week van alfabetisering en bij presentaties aan partners.

Onderzoek welke klantreis de onbewuste en ongemotiveerde doelgroepen maken

- We hebben onze klantreis ontwikkeld in 2019 (Bijlage 2).

Agendeer onderwerpen om deze doelgroepen in 2021 en verder te bereiken in de nieuwe beleidsperiode

- We hebben onze lokale doelstellingen bepaald in het jaarplan 2021, hierbij sluiten wij ons aan bij de doelstellingen in het educatieplan. Het jaarplan wordt in Q1 gezamenlijk met het evaluatieplan vastgesteld door het college.

Betrek cultuuractiviteiten en zet in op camouflage-activiteiten

- We hebben in samenwerking met het Drenthe College autotheorielessen vormgegeven in 2020. Tijdens de lessen wordt aandacht besteed aan de onderwerpen uit het theorieboek, maar heeft de deelnemer tegelijkertijd ook aandacht voor zijn taalvaardigheden.
- De cultuurcoach was in 2019 betrokken bij de week van de alfabetisering.
- We zijn een samenwerking met de cultuurcoach gestart. Tijdens het opzetten van nieuwe projecten georganiseerd vanuit de cultuurcoach, wordt de aanpak laaggeletterdheid als kapstok gebruikt. Een voorbeeld uit 2019 is bijvoorbeeld ‘Taal is tof’ door Popschool Borger.

Vormgeven van nieuwe manieren om vrijwilligers van trainingen te voorzien

- De trainingen voor vrijwilligers vinden sinds vorig jaar online plaats. Dit maakt het aanbod flexibeler.
- De vrijwilligers kunnen sinds vorig jaar deelnemen aan het aanbod van trainingen dat door Andes wordt aangeboden.

- De Taalhuiscoördinator inventariseert waar de vrijwilligers behoefte aan hebben tijdens de intervisiebijeenkomsten eens in de 6 maanden
- De rol van het Drenthe college is hierin belangrijk, zij leveren didactische ondersteuning waar vrijwilligers gebruik van kunnen maken.

Onderzoek de rol van taalvrijwilligers en bepaal of dit anders moet en/of kan	

- Vrijwilligers maken sinds 2019 deel uit van de werkgroep, hierdoor gebruiken we concrete voorbeelden uit de praktijk om onze aanpak te verbeteren.
- We hebben in 2019 de actieve vrijwilligers gevraagd wie van hen interesse zou hebben om taalmaatje te worden. Budgetmaatjes zouden bijvoorbeeld een opleiding laaggeletterdheid volgen, om hiermee laaggeletterdheid beter te kunnen signaleren en laaggeletterden te helpen. Vanwege de geldende coronamaatregelen hebben we deze trainingen niet kunnen uitvoeren, maar schuiven we de trainingen door naar 2021.

Meerjarenplan:

Maak een meerjarenplan om deze doelgroepen in 2020 en verder te bereiken	

- We sluiten ons in Borger-Odoorn aan bij de doelstellingen zoals ze zijn bepaald in het regionale educatieplan 2020-2024. Deze doelstellingen komen overeen met de landelijke doelstellingen uit het actieplan ‘Tel mee met Taal’ en werken we lokaal uit in onze jaarplannen.
- Doordat structurele financiering voor het Taalhuis ontbreekt, is het niet realistisch om een lokaal meerjarenplan op te stellen.

Evaluatie:

Maak duidelijkere afspraken over het meten van resultaten van de aanpak	

- We hebben nog geen impactmeting kunnen realiseren.
- We hebben onderzoek gedaan naar de manieren waarop we dit zouden kunnen vormgeven. We willen ons focussen op de individuele leervraag van onze deelnemers en of de leervraag is behaald na het traject.
- We gaan de resultaatmeting regionaal oppakken, hier worden op dit moment afspraken over gemaakt.

3. Conclusies

3.1 Algemene conclusies en aanbevelingen

1. We hebben in de afgelopen jaren een stevige samenwerking neergezet, waarbij de lijntjes binnen de kerngroep kort zijn en men elkaar weet te vinden.
Uit de evaluatiegesprekken met de kernpartners is gebleken dat men tevreden is over de structuur in de samenwerking die we de afgelopen jaren samen opgezet hebben. Iedereen kan zijn ideeën kwijt en de sfeer is proactief. Verbetering is wenselijk in de frequentie waarin de werkgroep bijeenkomt en het organiseren van specifieke herijk momenten, om iedereen betrokken te houden. Deze aandachtspunten nemen we mee in ons jaarplan 2021.

Ook de samenwerking binnen de werkgroep wordt als prettig ervaren, de geldende coronamaatregelen maakten het in 2020 lastig om samen te komen, maar inmiddels weet men elkaar online te vinden. Ook in de werkgroep willen we in 2021 meer structuur aanbrengen, zodat we ons meer focussen op de te behalen doelen in het jaarplan.

De regionale samenwerking werkt in ons voordeel, we kunnen veel lokale vraagstukken samen met de gemeenten Coevorden en Emmen oppakken. In 2019 en 2020 is in AMRD- verband samengewerkt om het Educatieplan vorm te geven, hierdoor hebben we gezamenlijke doelen kunnen opstellen voor de periode 2020-2024.

2. We hebben geïnvesteerd in ons palet aan activiteiten en dit zien we terug in het aantal deelnemers en vrijwilligers.
We hebben in onze lokale aanpak de afgelopen jaren geanticipeerd op de vragen van onze inwoners en hebben ons best gedaan om zoveel mogelijk inwoners met een leervraag op het gebied van taal te bereiken. Dit zien we terug in het aantal bereikte deelnemers. Waar onze totale doelstelling 270 tot 300 deelnemers was voor de periode 2017 tot en met 2020, hebben we in totaal 318 deelnemers en 51 vrijwilligers bereikt.

Het bereik van de NT1-doelgroep blijft een ingewikkelde opgave en we zien dat ongeveer 90% van de deelnemers tot de NT2 doelgroep behoort. Wel hebben we onze instrumenten de afgelopen periode volop ingezet om de NT1-doelgroep te bereiken (door bijvoorbeeld werkgevers te benaderen en de leervragen te inventariseren).

3. We hebben in de afgelopen vier jaar de basis van onze aanpak vormgegeven, nu is het van belang om te investeren in de samenwerking en zichtbaar te zijn en blijven.
We hebben het aanbod aan activiteiten en de samenwerking op orde, nu is het van belang om deze met elkaar te verbinden. Er is behoefte aan een duidelijker palet van de bestaande activiteiten, de taken en de doelen en een vooruitzicht voor op de lange termijn.

Hiervoor moeten we duidelijker overzicht hebben van waar we samen naar toe willen en bepalen wat er in gezamenlijkheid opgepakt kan worden en hoe bepaalde verbindingen tussen activiteiten gelegd kunnen worden. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld om als kernpartner aan het einde van een traject van een deelnemer een vloeiende overgang (en hiermee een warme overdracht) te realiseren met een andere organisatie binnen onze lokale aanpak. We gaan onderzoeken waar mogelijkheden zijn voor deze verbindingen, om hiermee doorgaande leerlijnen te creëren. Het verwijzen van deelnemers willen we veranderen in meenemen.

Uit de evaluatiegesprekken bleek dat de koppeling tussen het palet aan activiteiten en de verantwoordelijke kernpartner niet altijd helder is. Hier gaan we in ons jaarplan 2021 aan

werken, door kernpartners aan activiteiten en doelstellingen te koppelen. We willen hiermee de focus leggen op actielijnen en verantwoordelijkheden.

4. Het aanbieden van een ruim digitaal aanbod blijkt een must, want digitaal vaardig zijn is belangrijker dan ooit.
Terugkijkend op de afgelopen jaren zien we dat we tot 2020 alle begeleiding en activiteiten fysiek organiseerden. Ons activiteitenaanbod sloot hierop aan.

In 2020 brachten de geldende coronamaatregelen ons de uitdaging om deelnemers te bereiken en een traject aan te kunnen blijven bieden. In de eerste maanden hebben we gezocht naar mogelijkheden om vrijwilligers en deelnemers alsnog met elkaar in contact te brengen en houden met inachtneming van de maatregelen (bijvoorbeeld op afspraak). Ondanks deze flexibele houding was het onmogelijk om alle activiteiten te kunnen laten doorgaan. Na verloop van tijd hebben we een deel van de activiteiten online kunnen organiseren. Zo worden Boekstart, lezingen voor scholen en de voorleesmomenten nu online georganiseerd.

Activiteiten zoals klik- en tik zijn online niet te realiseren en liggen daarom op dit moment stil. Voor de cursussen Digisterker heeft de bibliotheek voorbereidingen getroffen om de cursussen op een manier vorm te geven zodat er 1,5 meter afstand gehouden kan worden.

We hebben het afgelopen jaar ondervonden dat het digitaal aanbieden van cursussen meerdere belemmeringen kan wegnemen. Een deelnemer kan bijvoorbeeld makkelijker aansluiten bij een (avond)cursus, omdat hij geen rekening hoeft te houden met reistijd. Het online organiseren van contactmomenten of cursussen kan drempels wegnemen om de taalvaardigheid van deelnemers te verbeteren. We willen in 2021 ons activiteitenaanbod verder digitaliseren en de mogelijkheden te onderzoeken. We houden hierbij rekening met de meerwaarde en de voordelen van het vertrouwde fysiek contact.

3.2 Conclusies en aanbevelingen financiële middelen 2017-2020

1. Conclusie 1: Er was in de afgelopen vier jaren geen continuïteit aanwezig in de hoogte van het budget voor de lokale aanpak laaggeletterdheid.
We hebben de afgelopen jaren incidentele middelen ingezet voor onze aanpak laaggeletterdheid en verstrekten dit budget vanaf 2020 aan Andes (omdat het Taalhuis sindsdien onderdeel is van Andes). De hoogte van het budget was ieder jaar verschillend.

Jaar	Middelen	Uit
2017	€ 57.780,00	€ 21.751,00 uit Beschikbare WEB-middelen 2016 € 36.029,00 uit VVE-gelden
2018	€ 33.280,00	€ 33.280,00 uit WEB-middelen. € 0 uit gemeentelijke begroting.
2019	€ 74.960,00	€30.000 Dekking uit re-integratiebudget. € 44.960 uit WEB-middelen
2020	€ 85.140,00	€ 36.000 voor taalhuiscoördinator en € 4.000 activiteiten (in opdracht aan Andes). € 45.140 uit WEB-middelen

2. Conclusie 2: Doordat de aanpak laaggeletterdheid afhankelijk is van incidenteel budget, is het ingewikkeld om een toekomstvisie op te stellen en een kwaliteitsslag te bewerkstelligen.
De afgelopen jaren ontbrak een duidelijke toekomstvisie voor het Taalhuis, doordat de hoogte van het budget voor de inzet van personeel of het organiseren van activiteiten ieder jaar verschillend is.

Het taalhuis kan geen langetermijnvisie opstellen en geen activiteiten in de toekomst organiseren. Hierdoor wordt bijvoorbeeld het organiseren van grotere projecten op de lange termijn, zoals de week van de alfabetisering, onmogelijk en verkeert het taalhuis in 'de waan van de dag'. Dit heeft ook effect op de samenwerking met de ketenpartners, waar juist de behoefte is aan het ontwikkelen van een gezamenlijke toekomstvisie.

De huidige middelen laten het niet toe om een kwaliteitsslag te bewerkstelligen en bijvoorbeeld aandacht te kunnen besteden aan impactmeting en evaluatie. Op dit moment is er te weinig tijd beschikbaar om de impact van de gevolgde trajecten van deelnemers te meten.

We zijn tot de conclusie gekomen dat incidenteel budget toekennen voldoende is om het taalhuis draaiende te houden, maar niet om structureel aan een netwerk te kunnen bouwen in de gemeente en hiervoor de nodige verbindingen te leggen.

3. Conclusie 3: Het succes van het taalhuis is afhankelijk van personele inzet, het ontbreken van structurele middelen belemmert deze inzet.
In de afgelopen jaren waren er jaarlijkse verschillen in de inzet van de taalhuiscoördinator. Op dit moment heeft de taalhuiscoördinator 12 uren per week om zijn taken uit te voeren. In 2018 waren dit 22 uren (ondergebracht bij het Drenthe college), in 2019 8 uren (ondergebracht bij Welzijnsorganisatie Andes).

Door het verschil in het aantal uren dat ingezet wordt op de aanpak laaggeletterdheid, heerst het gevoel binnen het Taalhuis dat er ieder jaar opnieuw opgestart moet worden en er geen integrale visie ontwikkeld kan worden. Het ontbreken van een toekomstvisie en de wisselingen in de personele inzet hebben effect op de resultaten van de organisatie. De kwaliteit van het Taalhuis hangt voor een groot deel af van de expertise, het netwerk en de vaardigheden van de taalhuiscoördinator, maar zonder structureel budget (en hiermee toekomstvisie) is het voor welzijnsorganisatie Andes lastig om goede taalhuiscoördinatoren te blijven binden.

4. Aanbeveling: Een structureel budget reserveren voor het taalhuis leidt tot meer continuïteit in de aanpak laaggeletterdheid in Borger-Odoorn.
Het is voor het Taalhuis lastig om zich als organisatie te kunnen ontwikkelen, zonder structurele bekostiging. Het ontbreken hiervan geeft onrust en heeft een negatief effect op het binden en behouden van zowel de taalhuiscoördinator als de vrijwilligers.

We hebben de afgelopen jaren gebouwd aan de samenwerking met de kernpartners en het bereiken van onze deelnemers. Wanneer we samen met deze ketenpartners willen bouwen aan een toekomstvisie en ook grotere activiteiten willen organiseren, is structurele bekostiging vereist.

We hebben de welzijnorganisatie gevraagd een begroting te maken waarmee deze doorontwikkeling gerealiseerd kan worden. Met een budget van 40.000 voor de jaren 2022-

2024 kan het taalhuis zich (over de jaargrenzen heen) inzetten op het leggen van verbindingen tussen de kernpartners, het bereiken van de deelnemers en het uitvoeren van de lokale doelen uit de jaarplannen en de regionale doelen zoals opgesteld in het regionale Educatieplan. De begroting voor deze meerjarensubsidie is opgenomen in bijlage 1.

Bijlagen

Bijlage 1: Begroting Andes meerjarensubsidie 2022-2024 Taalhuis

Begroting:
Huidige situatie: Taalhuiscoördinator (8u) + Administratieve ondersteuning (4u) = 30.000
Doorontwikkeling: Taalhuiscoördinator (12u) + Administratieve ondersteuning(4u) = 41378

Schaal 8/13 op jaarbasis	**2021**	**2022**
Taalhuis basis (was 8 uur)	21.778	22.431
Taalhuis huidige situatie (12 uur)	32.667	33.647
Taalhuis doorontwikkeling (16 uur)	43.556	44.862

Bijlage 2: Klantreizen

Colofon

Titel:	Evaluatierapport 'Bevorderen geletterdheid in Borger-Odoorn 2017-2020'
Auteurs:	Muriël Prins, Gemeente Borger-Odoorn, Exloo
Datum:	Maart 2021
Uitgave:	Gemeente Borger-Odoorn, Exloo